

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
декан факультету геології,
географії, рекреації і туризму
Катерина КРАВЧЕНКО
(вказати П.І.Б керівника)
“28” серпня 2025 р.



Робоча програма навчальної дисципліни
“**Туристсько-екскурсійна робота у школі**”
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань A. Освіта
спеціальність A4. Середня освіта
Предметна спеціальність A4.07 Середня освіта (Географія)
освітня програма Географія, Людина і природа, екскурсійна робота
вид дисципліни обов'язкова
факультет геології, географії, рекреації і туризму

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

«27» серпня 2025 року, протокол № 12

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Решетченко Світлана Іванівна, канд. геогр. наук, доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії
Протокол від «26» серпня 2025 року № 15

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії


(підпис)

Анатолій БАЙНАЗАРОВ
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм:

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Географія, Людина і природа, екскурсійна робота

Гарант освітньо-професійної програми  Сергій КУЛИШ

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму
Протокол від «27» серпня 2025 року № 7

Голова науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму


(підпис)

Юлія ПРАСУЛ
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Туристсько-екскурсійна робота у школі” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності А4. Середня освіта за предметною спеціальністю: А4.07 Середня освіта (Географія).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: формування у студентів поглибленого розуміння понять та категорій правового регулювання туристсько-екскурсійної роботи у школі, її можливостей для залучення здобувачів освіти до туристично-краєзнавчої діяльності, втілення концепції національного виховання, оволодіння сучасними методами здійснення туристсько-екскурсійної діяльності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни є набуття знань щодо нормативно-правових засад туристсько-екскурсійної діяльності в закладах освіти, створення культуро-творчого середовища у навчально-виховному процесі, пізнання довкілля, суспільства і особистості, формування особистісних якостей та ціннісних орієнтацій студентів, їх самопізнання та самореалізації.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин - 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Нормативна</u> / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
16 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
72 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна:

Сформовані компетентності, якими має оволодіти студент за умови вивчення дисципліни «Туристсько-екскурсійна робота у школі».

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність використовувати основні методи наукового пошуку; планувати, проектувати й організувати дослідницькі та освітні проекти за прикладною тематикою в освітній та географічній галузях, узагальнювати отримані результати, оформлювати і презентувати наукові здобутки відповідно до чинних вимог.

ЗК06. Здатність застосовувати знання сфери навчання у практичних ситуаціях: використання географічної термінології та номенклатури в освітньому процесі, уміння донести знання до нефахівців, ефективно і вільно передавати їх письмовими, усними та візуальними засобами.

ЗК08. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина, на основі етичних міркувань (мотивів) відносно інших людей і відносно природи (принципи гуманізму, етики, біо-, еко- та генетики). Визнання морально-етичних аспектів досліджень і необхідності інтелектуальної доброчесності, а також професійних кодексів поведінки (емоційно-етична компетентність).

Спеціальні (фахові) компетентності):

СК01. Здатність переносити систему наукових знань у практичну діяльність та площину навчального предмету / процесу, здійснювати структурування навчального матеріалу.

СК10. Здатність комплексно планувати, організувати та здійснювати навчальні проекти, вести аналітичну звітну документацію та презентації.

Спеціальні (предметні) компетентності):

ПК06. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України, її окремих адміністративних одиниць.

ПК07. Здатність реалізовувати краєзнавчий підхід на уроках географії, у позакласній і позашкільній роботі з учнівською молоддю.

ПК10. Здатність застосовувати набуті географічні і психолого-педагогічні компетентності, знання сучасних методик і освітніх технологій, досвід викладання географії і педагогічної практики для формування в учнів загальних і предметних компетентностей, здійснення міжпредметних зв'язків географії в закладах повної загальної середньої освіти; уміння організувати роботу учнів за рівнями засвоєння навчального матеріалу та застосовувати методи діагностування навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, забезпечувати виконання нормативних актів щодо організації навчально-виховного процесу (оцінювально-аналітична компетентність).

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна:

Згідно з вимогами освітньо-професійних програм студенти повинні досягти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання

ПР03. Знає та розуміє принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти (рівні повної загальної середньої освіти, профільної освіти), загальні засади організації туристсько-краєзнавчої роботи з учнівською молоддю.

ПР05. Ефективно застосовує професійні знання в практичній педагогічній діяльності при вирішенні навчальних, виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, конкретних психолого-педагогічних ситуацій.

ПР06. Має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності і обдуманого вибору шляхів їх вирішення, здатний нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР09. Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній туристичній краєзнавчій роботі, діагностування навчальних досягнень учнів, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.

ПР12. Володіє знаннями про організацію, управління, нормативно-правове забезпечення, соціально-економічні та культурні умови діяльності в освітніх установах.

ПР22. Самостійно здійснює природознавчі й суспільно-географічні дослідження, необхідні для організації практичних занять з географії в закладах середньої освіти та для позашкільної краєзнавчої та туристичної роботи.

ПР25. Дотримується сам (зокрема під час практик) та формує відповідальне ставлення учнів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час екскурсій, походів і експедицій з учнівською молоддю.

Через систему знань та умінь:

Знання: закономірності розвитку особистості, вікові особливості учнів, їхню психологію; принципи, форми, сучасні методи, методичні прийоми навчання предмета в закладах загальної середньої освіти, організацію, управління, нормативно-правове забезпечення, соціально-економічні та культурні умови діяльності в освітніх установах; професійні знання в практичній педагогічній діяльності при вирішенні навчальних, виховних та науково-методичних завдань з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, конкретних психолого-педагогічних ситуацій.

Уміння: здійснює науково-дослідницьку роботу, використовує науковий інструментарій для проведення теоретичних та експериментальних досліджень у навчальній та професійній діяльності; природознавчі й суспільно-географічні дослідження, необхідних для організації практичних занять з географії в закладах середньої освіти та для позашкільної краєзнавчої та туристичної роботи.

1.8. Пререквізити: розуміння понять та категорій туристсько-екскурсійної роботи у школі на основі Єдиного фахового вступного випробування, Єдиного вступного іспиту, Тесту загальної навчальної компетентності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи туристсько-екскурсійної роботи у школі.

Тема 1. Організація, управління туристсько-екскурсійною роботою у школі.

Значення, форми туристсько-екскурсійної роботи у школі. Завдання туристсько-екскурсійної роботи у школі, нормативно-правові документи, техніка безпеки та управління туристсько-екскурсійною роботою. Основні нормативно-правові акти в сфері туризму. Закон України «Про туризм». Особливості дитячого туризму. Розвиток туризму і краєзнавства в закладах освіти. Закон України «Про освіту». Закон України «Про позашкільну освіту». Нормативні акти Міністерства освіти і науки України, що стосуються дитячо-юнацького туризму. Організації туристського гуртка, плани роботи та навчальні програми туристських гуртків (об'єднань). Правила дорожнього руху. Норми поведінки у міському та міжміському транспорті. Протипожежна безпека.

Тема 2. Історія розвитку туризму в Україні. Роль туристських подорожей у формуванні характеру та світогляду молоді. Туризм в системі патріотичного виховання, підготовки молоді до захисту Вітчизни. Органи державної виконавчої влади в галузі туризму. Система дитячо-юнацького туризму в Україні. Центри туризму і краєзнавства учнівської молоді, багатопрофільні позашкільні навчальні заклади. Законодавство про об'єднання громадян, дитячі та молодіжні громадські організації. Туристські можливості України: особливості регіонів з розвитку різних видів туризму. Основні форми туристської роботи.

Розділ 2. Форми туристсько-екскурсійної роботи у школі.

Тема 1. Організація та розробка туристських маршрутів.

Туристична карта, мета створення, зміст легенди. Організація і проведення туристських походів: комплектування груп, розробка маршруту, оформлення похідної документації, спорядження. Поняття про методику збирання та обробки матеріалів. Зміст завдань туристським групам від керівника. Дослідження на місцевості. Охорона природи в умовах походу. Правила санітарії та гігієни. Перша долікарська допомога. Похідна аптечка.

Тема 2. Краєзнавчі дослідження. Опис краєзнавчих досліджень. Зміст і методика краєзнавчих спостережень з історії, географії, біології, екології, літератури і інших навчальних дисциплін у відповідності до місцевих умов. Вивчення і охорона пам'ятників історії і культури. Природоохоронна діяльність. Види пам'ятників. Використання

пам'ятників історії і культури у навчальній і виховній роботі. Техніка проведення краєзнавчих спостережень і їх фіксація: складання описів, збір зразків для колекцій, відео- і фотозйомка, замальовки у походах, складання схем ділянок маршруту, нанесення уточнень і виправлень на карту маршруту. Правила збирання і зберігання природних матеріалів. Рідкісні і ендемічні рослини і тварини. Природоохоронна діяльність.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи туристсько-екскурсійної роботи у школі.												
Тема 1.	28	4	4			20	35	1	2			32
Тема 2.	24	4	4			16	25	1	2			22
Разом за розділом 1	52	8	8			36	60	2	4			54
Розділ 2. Форми туристсько-екскурсійної роботи у школі.												
Тема 1.	38	4	16			18	25	1	2			22
Тема 2.	30	4	8			18	35	1	2			32
Разом за розділом 2	68	8	24			36	60	2	4			54
Усього годин	120	16	32			72	120	4	8			108

4. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Порівняльний аналіз навчальних програм туристських гуртків (об'єднань). Заповнення журналів обліку роботи. Складання проекту кошторису проведення заходу, роботи об'єднання.	4	2
2	Організація туристського гуртка. План туристської роботи гуртка (навчального закладу). Створення учнівського активу.	4	2
3	Робота з туристичною картою.	4	-
4	Дослідження підприємств своєї місцевості.	4	2
5	Розробка маршрутів для походів в обраному виді туризму в різних регіонах України. (Організація туристичного маршруту).	4	2
6	Розробка різних видів маршрутів одно- (двох) денних походів. Туристський побут. Організація харчування у поході.	4	-
7	Організація краєзнавчої стежки. Ведення щоденників досліджень у поході. Підготовка звіту про краєзнавчі спостереження.	4	-

8	Розробка меню з врахуванням різноманітності, споживчої цінності та калорійності продуктів харчування. Складання калькуляції харчування.	4	-
	Разом	32	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи (підготувати тези основних питань до розділів курсу)	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Підготувати тези Закону України «Про туризм» як спеціальний нормативно-правовий акт.	6	9
2	Підготувати тези організаційно-правових вимог щодо здійснення туристичної діяльності.	6	9
3	Аналіз правового регулювання безпеки туризму.	6	9
4	Аналіз заходів безпеки під час туристської роботи в школі.	6	9
5	Підготовка тез «Туристські можливості України» (за регіонами)	6	9
6	Розробка плану туристської роботи в школі	6	9
7	Розробка туристського походу	6	9
8	Розробка туристського маршруту	6	9
9	Складання по топографічній карті план-схеми пішохідного переходу	6	9
10	Складання плану-програми екскурсії на об'єкт	6	9
11	Складання плану (програми) пішої екскурсії по району міста	6	9
12	Складання плану-програми автобусної екскурсії по району області	6	9
	Разом	72	108

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання не передбачені планом.

7. Методи навчання

Методи навчання: лекції з презентаціями, практичні роботи, самостійна робота студентів згідно з програмою курсу. Лекції на час воєнного стану в Україні проводяться дистанційно у форматі відеоконференції платформи ZOOM. Студентам надаються запитання для самоперевірки та самоконтролю. Практичні заняття проходять в дистанційній формі. Всі матеріали і навчально-методичний комплекс представлені у на сайті кафедри фізичної географії та картографії та LMS Moodle (<https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=10871>).

Серед методів навчання переважають: пояснювально-ілюстративні; проблемного викладу; частково-пошукові.

8. Методи контролю

Використовуються наступні види контролю: 1) поточний; 2) підсумковий. Перевірка практичних робіт та тестове опитування.

Поточний контроль :

- усне опитування (індивідуальне, комбіноване, фронтальне);

- експрес-контроль передбачає розгорнуту текстову відповідь на запропоновані питання із використанням відповідної термінології, наведенням прикладів, обґрунтуванням викладених положень;
- контроль самостійного виконання практичних завдань творчого характеру дозволяє виявити здатність студента застосовувати в роботі нестандартні підходи;
- усне опитування під час практичних занять контролює якість засвоєння теоретичного матеріалу, дозволяє виявити здатність студентів узагальнювати набуті знання;
- контроль результатів під час контрольної роботи дозволяє виявити ступінь підготовки студентів до самостійної науково-дослідної діяльності.

Підсумковий – залік передбачає розгорнуті письмові / тестові відповіді на поставлені питання.

Перевірка знань здійснюється на платформі Moodle з автентифікацією здобувача у режимі відеоконференції. Реєстрація (допуск до складання) учасників освітнього процесу, а також обмін підсумковими завданнями та відповідями на них здійснюється винятково з корпоративної електронної пошти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна із забезпеченням академічної доброчесності.

9. Схема нарахування балів

Підсумковий семестровий контроль

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								екзамен	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Виконання самостійної роботи	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1	T2	T1	T2	Розділ 1-2					
5	5	20	10	5	15	-	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання:

Контрольна робота, передбачена навчальним планом – 15 балів:

- тестові завдання – 9 балів,
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 6 балів (2 бали *3).

Підсумкова (екзамен) робота – 40 балів:

- тестові завдання – 20 балів
- завдання на розкриття сутності понять – 8 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 3*4=12 балів

Поточний контроль за виконання практичних робіт

Кожна робота оцінюється у 5 балів: 5 балів за успішного виконання роботи, 4 бали - незначні помилки, 3 бали – неточне виконання роботи, 2 бали – за умов, що робота виконана на половину.

Загальна сума балів за практичні роботи становить 40 балів, ще 5 балів є додатковими за виконання самостійної роботи.

До підсумкового семестрового контролю (екзамену) допускаються студенти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою. Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи.

Виконання студентом усіх практичних робіт мінімум на 10 балів. Написання контрольної роботи мінімум на 10 балів.

Неформальна освіта.

Визнання результатів навчання, отриманих у межах неформальної освіти (участь у літніх школах, онлайн-курсах, тренінгах, стажуваннях тощо), здійснюється за заявою здобувача до початку семестру (п. 2.1 Положення). Підставою для такого визнання є наявність підтвердних документів, у яких зазначено результати навчання, тотожні передбаченим робочою програмою дисципліни (обсяг не менше 4 кредитів).

Процедура відбувається відповідно до чинного Порядку визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, що діє в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. Рішення оформлюється протоколом предметної комісії. Під час опанування дисципліни здобувач може отримати до 10 додаткових балів до суми поточного оцінювання за підготовку наукових публікацій або представлення доповіді на регіональних, всеукраїнських чи міжнародних конференціях за тематичними напрямками, які співвідносяться зі змістовими модулями курсу.

Необхідною умовою є подання сертифіката (чи іншого підтвердного документа) із зазначенням отриманих компетентностей, еквівалентних компетентностям, визначеним у робочій програмі. Подання документів здійснюється до розділу «Неформальна освіта» на сторінці навчального курсу в системі Moodle.

Якщо зміст представлених результатів збігається з окремими видами навчальної діяльності, передбаченими робочою програмою, здобувачеві нараховуються бали за відповідні види робіт згідно з критеріями оцінювання, а виконання певних елементів поточного контролю може бути зараховане без додаткового опрацювання.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	екзамен
90 – 100	відмінно
80-89	добре
70-79	
60-69	
50-59	задовільно
1-49	незадовільно

10.Рекомендована література

Базова

1. Байкеніч Г., Охрімчук О. Революція в музеї: посібник щодо оновлення змісту експозицій шкільних музеїв. Дніпро: ЛІРА, 2021. – 188 с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://surl.li/fkyvuu>
2. Історія дитячо-юнацького туризму і краєзнавства України у хронології 1930 – 2020 рр. Івано-Франківськ : Симфонія Форте, 2022 Збірник методичних рекомендацій організаторам дитячо-юнацького туризму. – Харків, 2018 – 240 с.
3. Колотуха О.В. Географія спортивного туризму та активної рекреації України : [Монографія].Харків : Мачулін, 2021.

4. Лунячек В.Е., Багач С.В. Управління туристсько-краєзнавчою роботою у загальноосвітніх навчальних закладах. – Навчально-методичний посібник. – Харків, 2011. – 45 с.
5. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів факультету здоров'я, фізичного виховання та туризму з дисципліни «Методика туристсько-краєзнавчої роботи в школі» / упоряд. М.С.Бричук, С.В.Дмитрук, М.О. Дедух.– К. : НУФВСУ, 2022. – 58 с.
6. Підготовка команд гуртківців до змагань і походів.- Харків, 2018. – 2124 с.
7. Мандруємо рідним краєм, Харків, - 2017. – 210 с.
8. З досвіду роботи відділу туризму та спортивного орієнтування з підготовки керівників походів зі школярами. - Харків, 2017. – 234 с.
9. Питання техніки безпеки у велопоході. – Харків, 2018. – 124 с.
10. Техніка безпеки у водному поході. – Харків, 2017. – 34 с.
11. Робочий зошит для практичних занять гуртків туристського напрямку. – Харків, 2017. – 100с.
12. Теорія та методика організації туристично-краєзнавчої роботи. Курс лекцій. Навчальний посібник. ЗУІ. 2023. – 140 с.
13. Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року.
14. Костриця М. Ю. Обозний В. В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота. - К.« Вища школа ». 1995. – 224 с.
15. Освітні технології: навч. – метод. посіб. / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За заг.ред.О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
16. Остапеч-Свешніков О. О. Система туристсько-краєзнавчої діяльності загальноосвітньої школи: Автореф. дис. . док. пед. наук. -М., 1989.-33 с.
17. Серебрій С. Туристсько-краєзнавча робота: проблеми і перспективи //Краєзнавство. Географія. Туризм.– 2008. – № 24 – С. 6 – 8 .
18. Шоробура І.М. Туристсько-краєзнавча робота у сучасній школі: виклики сьогодення. Педагогічний дискус. 2022. 12. 357-359.
19. Шелегеда В.І. Програма з екологічного краєзнавства. Основний рівень. / Шелегеда В.І., Омельченко Д.Г. // Програми з позашкільної освіти. Туристсько-краєзнавчий напрям. Випуск 1. К.: УДЦТКУМ, 2018. с. 75-100.
20. Шелегеда В.І. Екологічне краєзнавство – новий напрямок краєзнавства в системі позашкільної освіти – історичний ракурс розвитку в Запорізькій області. // Електронний вісник КЗ «Центр туризму» ЗОР «Горизонти туристсько-краєзнавчої освіти Запорожжя», №2, червень 2020. 9 с. Електронний ресурс: http://zoctkum.ucoz.ua/index/vipusk_2_listopad_gruden_2020/0-244
21. Шелегеда В.І. Польовий щоденник юного дослідника лісу. Частина II. Навчальний посібник. Запоріжжя: КЗ «Центр туризму» ЗОР, 2021. 59 с., іл. Електронний ресурс: http://centrturizmu.zp.ua/sections/view/metodichnij-suprov_d
22. Шелегеда В.І. Лісові екосистеми рідного краю. Частина I. Навчальний посібник. Запоріжжя: КЗ «Центр туризму» ЗОР, 2022. 220 с., іл. Електронний ресурс: http://centrturizmu.zp.ua/sections/view/metodichnij-suprov_d
23. Шелегеда В.І. Екологічний туризм і краєзнавство як засіб формування патріотизму у вихованців гуртків закладів позашкільної освіти. // Електронний вісник КЗ «Центр туризму» ЗОР «Горизонти туристсько-краєзнавчої освіти Запорожжя», №5, січень-червень 2022.12 с. Електронний ресурс: http://centrturizmu.zp.ua/sections/view/vipusk-5-s_chen-cherven-2022

Рекомендована

1. Програма забезпечення захисту і безпеки туристів / Затверджено постановою Колегії державного комітету України з туризму від 08.10.1996 р. № 96/5.
2. Закон України «Про туризм» від 18 листопада 2003 року.

3. Вишнеvsька Ю.В. Інформація в сфері сільського туризму / Сучасні тенденції розвитку національного законодавства України: Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (19-20 травня 2011 р., м.Київ, Україна) Упор. к.ю.н. доц. О.М. Гончаренко. – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2011. - 452 с., С.100-102.
4. Правила проведення туристичних подорожей з учнівською та студентською молоддю України, затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 24 березня 2006 р. №237.
5. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2008 року «Про схвалення Стратегії розвитку туризму і курортів» / Офіційний вісник України від 22.08.2008 р.- 2008., № 60, стор.27, ст.2041.

10. Інформаційні ресурси

1. st.kharkov.ua – Комунальний заклад “Харківський обласний центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді” Харківської обласної ради
2. <https://pidruchniki.com> › turizm › normativno-pr. – Нормативно-правові акти туристичної діяльності.

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20_____/20_____ н. р.

Заступник декана _____ факультету з навчальної роботи

(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.

Голова науково-методичної комісії _____ факультету

(підпис) (прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ р.